

ТВОРЧЕСКА БИОГРАФИЯ
на проф. дин Диляна Василева Ботева-Боянова
участник в конкурса за член-кореспонденти на БАН
в областта на хуманитарните и обществени науки,
обявен на 7 май 2024

Диляна Василева Ботева-Боянова е родена в България. Завършва висше образование в Софийския университет "Св. Климент Охридски" с две специалности – История (специализация Стара и средновековна история) и Английски език. През 1986 г. печели конкурс за асистент в катедрата по „История на българските земи в древността“ (по настоящем Катедра по стара история, тракология и средновековна история) в Исторически факултет на Софийския университет, където впоследствие е избрана за старши асистент, главен асистент, доцент и професор. Притежава научните степени „Доктор“ (1994 г., научен консултант проф. Маргарита Тачева) и “Доктор на науките” (2007 г.) в научно направление 2.2. История и археология (Стара история и тракология). През м. октомври 2019 г. е избрана за почетен член на НАИМ-БАН.

Формиращи за нейното израстване като специалист са лекциите, семинарите, публикациите и подкрепата на проф. Маргарита Тачева и проф. Александър Фол, поради което тя се определя като техен ученик. След убедително участие в конференция в Източен Берлин, получава покана за специализация в Центъра за проучване на гръцката и римска древност в Атина. Специализацията е реализирана през 1989 г. с права на гост също и на Френската школа в Атина, където ѝ е даден неограничен достъп до изключително богатата библиотека на тази знакова научна институция. През 1990-1991 г. е ХердEROVA стипендиантка на проф. Виржиния Паскалева и специализира във Виенския университет, където посещава семинарите по гръцка епиграфика (водени от проф. Петер Зиверт) и тези по латинска епиграфика (водени от проф. Еккехарт Вебер). През лятото на 1991 г. специализира в Института по стара история в Университета на Заарланд (Саарбрюкен), когато негов ръководител е изявеният нумизмат проф. Петер-Робърт Франке. По негова покана тя посещава семинарите му и ѝ е даден достъп до богатата му нумизматична библиотека.

Научните интереси и приноси на Д. Ботева-Боянова са свързани основно с историята и културата на днешните български земи (и Древна Тракия като цяло) в периода VI в. пр.Хр. – IV в. сл.Хр., което предопределя широката тематична палитра на нейните специализирани изследвания, както в хронологично отношение, така и по отношение на географските ориентири (на изток към Ахеменидска Персия и на запад към Римската империя). Още в докторската дисертация (1994) е показан ясен стремеж към изясняване чрез интердисциплинарни анализи на хронологията в развитието на тракийските римски провинции и техните провинциални управители в края на II и началото на III в. сл.Хр. –

принос, който и до ден днешен има широко признание на експертите у нас и в чужбина (както личи от продължаващото интензивно цитиране от нумизмати, епиграфи и историци на резултатите от тези изследвания). В последното десетилетие усилията в тази тематична област са насочили към изясняване на годините на създаване на римските провинции Мизия и Тракия, за които в литературата съществуваша неяснота и погрешни формулировки. Изясняването на хронологията е акцент и в изследванията, посветени на Ахеменидската активност в Тракия в края на VI и началото на V в. пр. Хр. (получили вече международно признание чрез публикуваното им през 2021 г. в най-авторитетното към момента специализирано двутомно издание за Ахеменидска Персия; поканата за участие в този грандиозен международен проект идва след публикуването на статия по темата от Harrassowitz Verlag през 2011 г.), а също и на келтските нашествия в Югоизточна Европа през III в. пр. Хр.

Друга основна изследователска област е тракийската религия, където приносите са свързани с въвеждането на базата данни като основополагащ елемент в работата с тракийски артефакти. Още през 1994-1996 г. е създадена база-данни с посветителните релефи с изображение на т.нар. Тракийски конник, която дава възможност да се промени цялостното възприятие и интерпретация на хилядите паметници с този култов образ от римската епоха, съхранявани от една страна във всички музеи на територията на Република България, но също и в редица музеи в Гърция, Румъния, Сърбия, Турция, Унгария, Хърватия и др. Изследванията върху тракийската култура (религия и изкуство) през втората половина на I хил. пр.Хр. заемат важна част в работата на Д. Ботева-Боянова, като някои от тях са публикувани в изключително престижни издания. Приноси са нейни изследвания и в областта на нумизматиката, епиграфиката и пост-антична Тракия.

Международният опит на проф. Д. Ботева-Боянова като учен е богат. След формиращите специализации през 1989 (Атина), 1990/91 (Виена) и 1991 (Саарбрюкен), допринесли за успешната защита на докторска дисертация (1994), следват две едномесечни специализации отново във Виенския университет (със стипендия „Константин Иречек“) и в Университета на Заарланд. Годишите между 1996 и 2002 г. са посветени на двете ѝ новородени деца, а през 2002-2003 г. е стипендиант на фондация „Александър фон Хумболт“ в Центъра по семиотика към Института по език и комуникация на Техническия университет в Берлин, където неин научен домакин е проф. Роланд Познер, тогава председател на Международната асоциация по семиотика. В резултат на това сътрудничество успява да подготви две колективни монографии, едната от които издадена от Stauffenburg Verlag (Германия) в рамките на поредицата Zeitschrift für Semiotik, а другата – в България. В периода 2017-2019 г. са реализирани три ежегодни едномесечни специализации в Института по стара история, епиграфика и папирология на Виенския университет. Те са свързани с разчитането от доц. Яна Грускова (Братиславски университет и Австрийска академия на науките) на палимпсест с изключително важен за нашите земи извор, съхраняван във Виенската национална библиотека, и последвала покана от страна

на австрийските колеги на трима български специалисти за сътрудничество при интерпретирането на новопоявилите се исторически данни. Изнасяла е лекции в пет университета в чужбина – Австрия, Словения, Хърватия и два в Германия.

Публикационната активност на проф. дин Д. Ботева-Боянова обхваща над 180 труда, от тях над 50 издадени в чужбина, включително от авторитетни академични издателства. Тя е единственият учен с българска афилиация, поканен като автор в 5-томния речник *Handwörterbuch der antiken Sklaverei*, създаден в рамките на мащабен проект на Академията на науките и литературата в Майнц (Германия).

Проф. дин Д. Ботева-Боянова има над 80 **участия с доклади в научни форуми** у нас и в чужбина; над 30 пъти е **канена като лектор** с осигурено финансиране от страна на организаторите. Била е член на програмни и научни комитети, а също и организатор на редица научни форуми.

Проектната ѝ активност включва ръководство и участие в 13 научни проекта, в т.ч. 7 (седем) международни. Ръководител е на три международни и три български проекта.

Активна е и нейната **преподавателска дейност**. Автор на 20 лекционни курса за трите степени на висшето образование в Република България. От тях 18 са в Софийския университет и два във Филиал „Любен Каравелов“ (Кърджали) на Пловдивския университет. Също така, тя е автор или съ-автор на 19 учебника и учебни помагала за различни степени на българската образователна система. Част е от екипа, иницирал и организирил Софийското нумизматично училище с международно участие към ИФ на СУ (отлично със специалната награда на Университетския център за управление на качеството към Софийския университет в категория „Значима иновация“), както и на екипа създал модул „Антична и средновековна нумизматика“ към магистърска програма „Античност и Средновековие“ в ИФ на СУ.

Научен ръководител е на 3-ма успешно защитили докторанти, а други 3-ма в момента са в различни години на своите докторантури. Двама от докторантите на проф. дин Дилиана Ботева-Боянова са носители на Наградата „Най-добър млад учен на Софийския университет в областта на хуманитаристиката“ съответно за 2019 г. (гл.ас. д-р Лили Грозданова) и за 2023 г. (д-р Зозан Тархан). Тя е консултант и на докторант Marija Jovic (Белград) по време на едномесечен работен престой в България със стипендия на Международния нумизматичен съвет. Под нейното научно ръководство успешно са защитили и 16 дипломанти.

Организационната и експертна дейност, с които е ангажирана, е разнообразна. През 2008 г. е избрана за член на научния съвет на Лабораторията за проучване на Дунавските провинции на Римската империя към Университета във Ферара (Италия). През 2010 г. е избрана за научен секретар на Научния съвет на Исторически факултет на Софийския университет и заема тази позиция до приемането през 2011 г. на новия Закон за развитието на академичния състав. От 2012 г. е ръководител на магистърската програма „Античност и тракология“ към ИФ на СУ, а от 2015 г. е съ-ръководител на новата МП

„Античност и Средновековие“. Научен редактор е на няколко научни монографии и е член на редколегията на 6 периодични издания, три от които издавани от институти на БАН. Автор на 24 рецензии и 35 становища в конкурси за академични степени и длъжности. През 2021 заедно с колеги-нумизмати изгражда международна научна мрежа за превенция на разпространението на фалшиви антични монети (ACCSN) и досега е неин ръководител. Избрана е за председател на секцията за хуманитарни и социални науки на Хумболтовия съюз в България.

Носител е на редица **награди**, сред които: Голямата награда за научна и изследователска дейност „Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за 2022 г. с последовател гл. ас. д-р Лили Грозданова; Humboldt Alumni Award for Innovative Networking Initiatives 2021; Почетен член на Националния археологически институт с музей – БАН (2019 г.); Хердеров стипендиант, номинирана от българският Хердеров лауреат за 1990 г. проф. Виржиния Паскалева; Годишната награда на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за най-добър млад учен в областта на хуманитарните науки през 1989 г.

4.06.2024